

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Matti Juhani Ruotsalainen	Telia Tunnistus	06.08.2025 13:09:57 UTC+03:00

Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisälllys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (5 sivua)

6.8.2025

Valtiovarainministeriö

Viite: Lausuntopyyntönnö 23.6.2025

Kemin kaupungin lausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kaivosmineraaliverolakia. Esityksen mukaan lain liitteessä lueteltujen metallisten kaivosmineraalien veroa korotettaisiin nykyisestä 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin rikastukseen toimitetun malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Verohallinto vahvistaisi myös jatkossa kullekin metallille vuosittain verotusarvon kaivosmineraaliveron verotusarvojen perusteena sovellettavista hintatiedoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa määriteltujen maailmanmarkkinahintaa tai muuta julkista hintatietoa kuvastavien hintalähteiden perusteella. Muiden kuin lain liitteessä lueteltujen kaivosmineraalien määräperusteista veroa korotettaisiin 0,20 eurosta 0,60 euroon tonnilta nostettua malmia tai hyötykiveä.

Lisäksi kaivosten niin sanotut sivuvirrat suljettaisiin kaivosmineraaliveron ulkopuolelle tietyin edellytyksin. Tästä aiheutuva verotuoton aleneminen otettaisiin huomioon metallisilta kaivosmineraaleilta kannettavan arvoperusteisen veron korotuksessa.

Ehdotetut veronkorotukset lisäisivät kaivosmineraaliveron tuottoa vuositasolla arviolta noin 70 miljoonalla eurolla verrattuna tilanteeseen, jossa muutoksia ei tehtäisi. Koska kaivosmineraalivero kannetaan kalenterivuoden pituiselta verokaudelta jälkikäteen verokautta seuraavana vuonna, korotuksista kertyisi verotuottoa vuodesta 2027 alkaen. Korotusten tuotto jakautuisi veronsaajille nykytilaa vastaavasti, eli kaivosten sijaintikunnat saisivat 60 prosenttia ja valtio 40 prosenttia kaivosmineraaliveron tuotosta.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjauksen mukaan kaivosmineraaliveron tasoa tarkistetaan puoliväliriihestä eteenpäin 15 miljoonalla eurolla ja asetetaan toinen veroluokka. Lisäksi hallitus päätti keväällä 2024 vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmaa koskevissa neuvotteluissaan kaivosmineraaliveron korottamisesta viidellä miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen. Neuvotteluissa päätettiin myös korotusten ajoittamisesta siten, että kaivosmineraaliveroa korotettaisiin 10 miljoonalla eurolla vuonna 2026 ja 10 miljoonalla eurolla vuonna 2027. Hallituksen neuvotteluissa vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelmasta sovittiin lisäksi kaivosmineraaliveron korottamisesta 50 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen.

Valmistelun aikana linjattiin kaivosten niin sanottujen sivuvirtojen sulkemisesta kaivosmineraaliveron ulkopuolelle sekä tästä aiheutuvan kaivosmineraaliveron tuoton alenemisen korvaamisesta korottamalla metallimalmeista maksettavan arvorajaltin verotasoa. Samalla linjattiin veronkorotusten toteuttamisesta siten,

6.8.2025

että ne kohdistettaisiin sekä metallimalmien arvorajaltiin että muista kaivosmineraaleista kannettavaan määrärajalta. Lisäksi kaikki päätetyt korotukset, yhteensä 70 miljoonaa euroa, toteutettaisiin jo vuonna 2026.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on toteuttaa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmassaan sekä vuosien 2025–2028 ja 2026–2029 julkisen talouden suunnitelmista käymissään neuvotteluissa sopimat yhteensä 70 miljoonan euron korotukset kaivosmineraaliveroon. Lisäksi tavoitteena on kaivosmineraaliveron veroperusteita tarkentamalla vähentää kaivosmineraaliverosta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Linkit

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM041:00/2024> - Linkki säädösvalmisteluhankkeen hankesivuille

<https://vm.fi/sv/projekt?tunnus=VM041:00/2024> - Länk till projektsidor för lagberedningsprojektet

Liitteet:

LUONNOS Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta.pdf -

UTKAST Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om gruvmineralskatt.pdf -

Aikataulu

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 8.8.2025.

Kemin kaupungin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta:

Kemin kaupunki pitää hallituksen esitystä kaivosmineraaliveron korottamisesta pääosin hyvänä ja kannatettavana. Esitystä tulee kuitenkin muuttaa siten, että samassa yhteydessä tarkennetaan kaivosmineraaliverolain 9 §:ää ja kaivosmineraaliverosta kaivoksen sijaintikunnalle esitettyä osuutta tulee kohdentaa myös kaivoksen välittömässä vaikutuspiirissä oleville alueille.

Kaivostoimintaa harjoittavia yrityksiä verotetaan Suomessa pääsääntöisesti tulo-, arvonlisä-, energia- ja kiinteistöverotuksessa kuten muitakin yrityksiä kutakin veroa koskevan lainsäädännön sekä veron tarkoituksien ja tavoitteiden puitteissa. Kaivosyhtiöt maksavat muiden osakeyhtiöiden tavoin veronalaisten tulojensa ja vähennyskelpoisten menojensa erotuksena laskettavasta voitosta elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) mukaista yhteisöveroa. Verotaso on tällä hetkellä 20 prosenttia. Kaivostoiminnan tuloverotus vastaa nykyisellään pitkälti yleistä elinkeinoverotusta.

Kaivostoimintaan käytettävien kiinteistöjen maapohja ja rakennukset ovat kiinteistöverolaissa (654/1992) säädetysti kiinteistöveron piirissä muiden teollisuuslaitosten kiinteistöjen tavoin. Sen sijaan tunnelilouhinnassa syntyvät kaivoskäytävät ja kaivostoiminnan päätyttyä käyttämättömät kaivoskäytävät tulkitaan louhintaprosessin osaksi, eivätkä ne siten ole kiinteistöveron piiriin kuuluvia rakennelmia. Samoin kaivostoiminnassa käytettävät kuljetushihnat, putkistot ja muut järjestelmän osat tulkitaan koneiksi ja laitteiksi, eivätkä ne

6.8.2025

siten kuulu kiinteistöveron piiriin paitsi, jos niille on myönnetty rakennuslupa. Sekä kiinteistöverot että osuus kaivostoiminnan yhteisöverosta tuloutetaan kaivoksen sijaintipaikkakunnalle.

Koska 60 prosenttia veron tuotosta ohjataan kaivosten sijaintikunnille, suurin osa veron tavoitteen mukaisesta yhteiskunnan saamasta korvauksesta uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä kohdentuu kaivosten sijaintikunnille.

Kaivoksen välittömän vaikutusalueen piirissä toisen kunnan alueella mutta lähellä kaivosaluetta asuvat asukkaat tai muualla kaivoksen välittömällä vaikutusalueella asuvat asukkaat eivät hyödy verosta, mutta kärsivät kaivostoiminnan aiheuttamista haitoista. Tämä on todettu myös esityksen perusteluissa; ”Ne kunnat, joiden alueella ei sijaitse kaivosalueita, eivät saa kaivosmineraaliverotuloja lainkaan riippumatta siitä, kohdistuuko niihin kaivostoiminnasta aiheutuvia hyötyjä taikka haittoja ja kustannuksia.” Esitetty veronkorotus ilman oikeudenmukaista jakoa kaivoksen vaikutuspiirissä oleville kunnille, vähentää entisestään kaivostoiminnan hyväksyttävyyttä alueella.

Kemin kaupunki kiinnittää erityistä huomiota kaivosmineraaliverolain (314/2023) 9§:ään, jossa määritellään tilittäminen veronsaajille kaivoksen sijaintikunnan ja kaivoksen alueen pinta-alan perusteella. Tämä kohta on erityisen ongelmallinen ottaen huomioon kaivostoiminnan vaikutukset ympäröivään yhteiskuntaan.

Kaivoksen pinta-ala ei ole oikea määrittely sille, mikä on kaivoksen tosiasiallinen vaikuttavuus. Kaivoksen pinta-ala ei kerro mitään kaivoksen todellisesta vaikuttavuudesta. Tästä syystä kaivoksen pinta-alan sijasta tulee huomioida kaivostoiminnan todelliset ja välittömät vaikutukset, jotka voidaan tarkastella kaivostoiminnalle tarvittavan infrastruktuurin (tiet, sillat, voimalinjat, jätevesirakenteet ja/tai purkuputket, jotka vaikuttavat väistämättä ympäröivän alueen käytettävyyteen ja kaavoitukseen) kautta. Ilman näitä kaivostoimintaa ei voida harjoittaa ja toisaalta kaivostoiminta rajoittaa näiden alueiden käyttöä, joten nämä alueet määrittävät tosiasiallisesti kaivosten todellisen ja välittömän vaikuttavuuden kaivosten sijaintialueelle.

Kaivoksen sijainnista ja luonteesta johtuen jossain tapauksissa kaivoksen todelliset ja välittömät vaikutukset voivat rajautua ainoastaan kaivoksen sijaintikunnan alueelle ja niissä tapauksissa asia on yksiselitteinen. Usein vaikutusalue on kuitenkin merkittävästi laajempi.

Tunnetuin esimerkki tästä on Talvivaaran/Terrafamen kaivos Sotkamossa. Toisena esimerkkinä voidaan mainita Outokummun Kemin kaivos, joka sijaitsee Keminmaan kunnassa, mutta kaikki kulkeminen ja liikennöinti tapahtuu Kemin kaupungin kautta, jonka tulee osin kustannuksellaan ylläpitää siihen liittyvää infraa. Tässä yhteydessä on syytä tuoda esille myös käynnistymässä olevan Suhangon kaivos Ranualla, kaivos sijaitsee Ranuan kunnassa, mutta kaikki kaivoksen pinta- ja jätevedet johdetaan Tervolan kunnan alueelle rakennettavan yli 44 kilometrin pituisen purkuputken kautta Kemijokeen. Kaivoksen välitön vaikutusalue ei siten suinkaan rajaudu aina yhden kunnan alueelle, vaan vaikutusalue on väistämättä erilainen. Näin ollen sijaintikunta määrittelynä on hyvin ongelmallinen.

Nykyisen kaivosmineraaliverolain (314/2023) mukainen tilittäminen veronsaajille ainoastaan sijaintikunnan perusteella ei ole kestävällä pohjalla,

6.8.2025

vaan se tulee arvioida asianosaisperusteella kaivoksen tarvitsemiin välttämättömiin rakenteisiin ja maankäytön rajoituksiin perustuen. Tästä syystä valmisteilla olevassa lakimuutoksessa tulee samalla korjata voimassa olevassa laissa oleva selkeä epäkohta (9§) ja kaivosmineraalivero tulee jakaa kaivoksen välittömällä vaikutusalueella olevien kuntien kesken tasan.

Näin toimien kaivosvero kiistatta vaikuttaisi kansalaisten kokemaan oikeudenmukaisuuteen ja yleiseen hyväksyttävyyteen. Asia on todettu myös esityksen perusteluissa; ”Vastaavasti esimerkiksi toisen kunnan alueella mutta lähellä kaivosaluetta asuvat asukkaat tai muualla kaivoksen vaikutusalueella asuvat asukkaat eivät hyötyisi kaivosmineraaliveron tuotosta.” Tällä hetkellä vallitseva kaivosmineraaliveron tuoton jakotapa aivan tarpeettomasti vain kärjistää sekä voimistaa koettua epätasa-arvon tunnetta, joka heikentää oleellisesti lailla tavoiteltua yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä. Perustuslakivaliokunta kiinnitti omassa lausunnossaan huomiota yhdenvertaisuuden toteutumiseen lainsäädännössä, ja kaivosveron toteutumisen osalta yhdenvertaisuus ei toteudu sijaintikunnan ja naapurikunnan asukkaiden välillä.

Nykyinen kaivosvero on jo asettanut asukkaat eriarvoiseen asemaan koti- ja asuinkunta huomioiden ja esitetty kaivosmineraaliveron korotus tulee oleellisesti lisäämään koettua eriarvoisuutta ja kärjistää kaivosverolla tavoiteltua hyväksyttävyyttä entisestään, ellei jakoperustetta tarkisteta samassa yhteydessä. Esimerkiksi Kemin tapauksessa Outokummun Kemin kaivoksesta eniten arjen haitat kohdistuvat Kemin kaupungin alueella asuviin asukkaisiin, joita nykyinen kaivosverolain toteutustapa veronjaossa ei huomioi lainkaan. Kaivosmineraaleihin kohdistuvassa veromuutoksessa tulee veron osalta huomioida myös kokonaisuus, miten se suhtautuu muuhun verotukseen. Kaivoksen sijaintipaikkakunnille tulee jo olemassa olevan verotuslainsäädännön mukaisesti tuotto kiinteistöverojen muodossa sekä myös osuus yhteisöverosta kyseisen veron tasausperiaatteen mukaisesti. Tästä syystä sijaintikunnalle edellä mainitun veropohjan lisäksi tuleva kaivosveron tasajako kaivosalueen vaikutusalueen kuntien kesken, tuottaisi edelleen suurimman osuuden kaivoksen sijaintikunnalle. Tällöin kaivosalueen välittömien vaikutusten alueella olevat kunnat tulisi huomioitua esityksestä poiketen merkittävästi oikeudenmukaisemmin. Sama oikeudenmukaisuus toteutuu myös silloin, kun kaivoksen vaikuttavuus kokonaisuudessaan rajautuu vain yhden kunnan alueelle.

Koko oikeusvaltioperiaattemme ja valtiosääntömme nojaa oikeudenmukaisuuden edistämiseen yhteiskunnassa. Tästä syystä Kemin kaupunki edellyttää nyt esitetyn kaivosmineraaliverolain muutoksen yhteydessä muutettavaksi kaivosmineraaliveron §9:ää siten, että sijaintikunnan osuus muutetaan muotoon kaivoksen välittömällä vaikutusalueella olevien kuntien osuus, on 60 prosenttia, joka jaetaan kaivoksen välittömän vaikutusalueen kuntien kesken tasan. Tämä muutos samalla korjaa ja poistaa kokonaisuudessaan lainsäädäntöön jääneen epäoikeudenmukaisuuden. Kaivoksen vaikutusalue määriteltäisiin tarkemmin asiasta annettavalla asetuksella.

6.8.2025

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Kemin kaupungin
asianhallintajärjestelmässä.

Matti Ruotsalainen
kaupunginjohtaja
Kemin kaupunki